

ה

[שדה מרדכי פרק יט]

דיני ספיחין - ב

דין פרחים לענין ספיחין

פרחים שאין בהם ריח, אין להם קדושת שביעית. ונראה, שכל דבר שאין בו קדושת שביעית אין בו איסור ספיחין. שאף על פי שיש גזירה שמא יזרע בשביעית ויאמר שנזרעו מעצמם, ואסור לזרוע בשביעית גם פרחים שאין להם ריח, מכל מקום נראה שכל גידול שאין בו קדושת שביעית אין בו איסור ספיחין. ואף שיש מחמירין, נראה שדעת החזון איש להקל בזה, ואם יש בהם הנאת מראה, יש יותר מקום להחמיר. אבל צמחים ריחניים יש בהם קדושת שביעית ואיסור ספיחין, אפילו אם גידלו אותם לשם ריח, כך פסק הגריש"א זצ"ל. אבל פרחים הגדלים על אילנות, או אותם שרוב בני אדם אין זורעים אותם, אין בהם איסור ספיחין.

צמחי מרפא ועישון, תבלינים וירקות הפקר ופטירות

דבר העומד לרפואה יש להקל שאין בו קדושת שביעית, לכן בצמחי מרפא יש להקל שאין בהם איסור ספיחין. במיוחד הדבר שכיח באלו הקונים תוספי תזונה צמחיים מארץ ישראל, שיש להקל מדין ספיחין. ועלים של עישון צריך עיון אם יש בהם קדושת שביעית וספיחין, אבל בדרך כלל הם מחוץ לארץ, או יכול של נכרי שאין בו איסור ספיחין כדלהלן, אבל צמחים של תבלינים, או לשאר שימושי מאכל, פשוט שיש בהם קדושת שביעית ואיסור ספיחין. ירקות שאין דרך רוב בני אדם לזרעם, או העולים מאליהם במקומות הפקר, גם באופן שיש בהם קדושת שביעית אין בהם איסור ספיחין. ויש לדעת, שצריך ללכת לפי הדברים הנקבעים בכל זמן ולא לפי הכתוב במשנה, וכל זה אם נזרעו מעצמם, אבל אם זרע באיסור יש בהם דין ספיחין. פטריות אין בהם קדושת שביעית, כיון שאין להם עיקר בארץ, לכן אין בהם גזירת ספיחין. ובימינו זורעים פטריות בארץ, ויש אומרים שאסור לעשות זאת בשביעית, ואף על פי כן לא נאסרו פטריות בגזירת ספיחין, כיון שאין בידינו כח לעשות גזירות חדשות.

יבול של נכרים

שדה של גוי בארץ ישראל אין בהם איסור ספיחין, כיון שהגוי אינו מצווה על השביעית, ולא שייך לגזור שמא יזרע בסתר, אבל אם השדה של ישראל וגוי זרע אותה, אפילו שלא לדעתו של הישראל, יש בזה איסור ספיחין, כיון דלא גרע מצמחין שעלו מאליהם שיש בהם איסור ספיחין, ואם ישראל מכרה לגוי בהיתר מכירה יש בהם איסור ספיחין, כיון שהיתר המכירה לא מועיל, והרי היא כמו שדה של ישראל שגוי זרע אותה.

שדה של ישראל שהשכירה לגוי, יש מחלוקת אם נוהג בה קדושת שביעית, ולענין איסור ספיחין גם יש מחלוקת אם יש בה איסור ספיחין, יש אומרים שאין בהם איסור ספיחין אפילו לסוברים שיש בה קדושת שביעית, כיון שהיא בבעלות הגוי לא שייך לגזור על ספיחין, ולכן אדמות המינהל שחכורות ומושכרות לגויים אין בהם איסור ספיחין, אבל יש מחמירין בשדה שאינה של גוי, כיון שבזריעת הגוי עובר הישראל על שביטת שדהו. ועוד, שעדיין קיימת הגזירה שמא ישכור פועלים גויים לזרוע בשדהו, ויאמר שהיא מושכרת לגויים. וכל זה דוקא אם הגוי זרע, אבל גדל מאליו מותר. ולפי שיטה זו, קרקעות שאצל הגוי ובבעלות המנהל, ואין לגוי רישום בטאבו עליהם, ואינן אלא חכורות לו, יש בהם משום ספיחין. אבל אם אין ידוע, פסק המנחת יצחק שאין צורך לטרוח ולברר, כי מקילין בגזירת ספיחין, ותולין שהקרקע קנויה לגוי.

שדה של גוי המושכרת לישראל, או שיש לישראל שותפות בה, ואפילו יש לו חלק רק בגידולין, יש בה איסור ספיחין. וישראל שעובד כפועל בשדה של גוי וזרע בשביעית, יש להחמיר ולאסור את הגדולין משום ספיחין, כך פסק הכסף משנה. ועוד, מטעם שעושה איסור בזריעתו. אבל יש מקילין בזה. והחזון איש מסתפק בזה, כיון שלעובד לא יהיה הפסד אם נאסור, ולא ימנע מחמת זה ממלאכתו, וגוי שגזל שדה מישראל וזרעה, אם לא נשתקע שם הבעלים הישראל, הגדל בה אסור משום ספיחין.